

Súd: Okresný súd Topoľčany
Spisová značka: 8C/56/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4617206790
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Mihalíková
ECLI: ECLI:SK:OSTO:2019:4617206790.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Topoľčany sudkyňou JUDr. Renátou Mihalíkovou, v právnej veci žalobcov: 1. Z. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom V. č. XXX, 2. O. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom K. XXX/XX, E., 3. R. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. XXX/XX, H., 4. Q. Q., nar. XX.XX.XXXX trvale bytom L. XXXX/X, R., všetci právne zastúpení: Z. P. E., advokát, so sídlom N. XX, H., proti žalovaným: 1. R. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XXXX/XX, R. 2. S. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XXXX/XX, R., 3. G. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XXXX/XX, R., všetci právne zastúpení: A. Z. E., advokát, so sídlom C. XXXX/XX, R., o určenie neplatnosti právneho úkonu a určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, takto

rozhodol:

I. Súd žalobu v celom rozsahu zamieťa.

II. Žalovaným 1.- 3. súd spoločne a nerozdielne priznáva nárok na náhradu trov konania proti žalobcom 1. - 4. v rozsahu 100 % s tým, že o konkrétnej sume tejto náhrady rozhodne tunajší súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Svedkyni Z. M. Z. súd priznáva nárok na svedočné proti žalobcom 1. - 4. spoločne a nerozdielne, s tým, že o konkrétnej sume znalečného rozhodne tunajší súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Svedkovi Z. N. K. súd priznáva nárok na svedočné proti žalobcom 1. - 4. spoločne a nerozdielne, s tým, že o konkrétnej sume znalečného rozhodne tunajší súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

1. Žalobou, doručenou tunajšiemu súdu dňa 27.12.2017, po pripustení jej zmeny uznesením tunajšieho súdu č.k. 8/C56/2017-55 zo dňa 26.02.2018, sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi neb. B. Q. nar. XX.XX.XXXX, zomr. dňa XX.XX.XXXX, ako daryňou a žalovanou 1. ako obdarovanou, ktorá bola na katastrálnom odbore Okresného úradu Topoľčany evidovaná pod V XXXX/XXXX a predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v k.ú. R., X. R., X. R., zapísané na LV č. XXX ako parc. reg. „L.“ č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m², parc. reg. „L.“ č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere XX m², parc. reg. „L.“ č. XXXX - záhrady, o výmere XXX m², stavba súpis. č. XXX - rodinný dom, postavený na parc. č. XXXX, prevedené na žalovanú 1., ako neplatnosti aj všetkých následných zmluvy medzi žalovanou 1., žalovanou 2. a žalovaným 3., ktorých predmetom boli tie isté nehnuteľnosti a zároveň určenia, že predmetné nehnuteľnosti patri do dedičstva po neb. B.

2. Podanú žalobu odôvodnili žalobcovia tým, že u neb. B. Q. (ďalej aj ako poručiiteľka) bola minimálne od novembra 2014 bola diagnostikovaná duševná porucha, na základe ktorej bola rozsudkom Okresného súdu Topoľčany č.k. 11Ps/110/2015-101 zo dňa 20.12.2016 obmedzená jej spôsobilosť na právne úkony tak, že nie je spôsobilá samostatne konať pred orgánmi štátnej správy, špecializovanej štátnej správ a samosprávy vo veciach nakladania s majetkom akejkoľvek hodnoty, vo veciach uzatvárania zmlúv podľa Občianskeho a Obchodného zákonníka. Žalobcovia poukázali na to, že z dokazovania, vrátane znaleckého posudku, ktorý bol vypracovaný vo vyššie uvedenom súdnom konaní, vyplynulo, že už začiatkom novembra 2014 trpela poručiiteľka Alzheimerovou chorobou a minimálne počínajúcou demenciou, vyžadujúcou 24 hodinovú starostlivosť a zo správy Z.. M. Z., zo dňa 03.11.2014 (z psychiatrického vyšetrenia poručiiteľky) vyplýva, že jej bol diagnostikovaný M-Alzheimer. Žalobcovia ďalej argumentovali tým, že zo znaleckého posudku znalca Z.. N. K. zo dňa 09.09.2016 v spojení s jeho výpoveďou na pojednávaní dňa 08.12.2016 (v konaní 11Ps/110/2015) jednoznačne vyplýva, že poručiiteľka trpela ťažkou psychickou poruchou, ktorá nebola prechodná ale chronická a progredujúca, a to pokročilou zmiešanou demenciou t. j. demenciou vaskulárnej (cievnej) etiológie v kombinácii s Alzheimerovou chorobou; pričom znalec zároveň konštatoval, že v novembri 2014 musela poručiiteľka trpieť minimálne demenciou počínajúcou, nakoľko psychický stav zistený u nej v čase vyhotovenia znaleckého posudku, sa vyvíja roky. Podľa žalobcov je tak darovacia zmluva, ktorou poručiiteľka v priebehu roka 2014 resp. v prvej polovici roka 2015 previedla v úvode špecifikované nehnuteľnosti na žalovanú 1., absolútne neplatná v zmysle § 38 Občianskeho zákonníka. Žalovaná 1. následne previedla ďalšou darovacou zmluvou predmetné nehnuteľnosti na svoju dcéru a jej manžela t.j. žalovaných 2. a 3., avšak po návšteve žalobcu 1, boli predmetné nehnuteľnosti darovacou zmluvou opätovne prevedené naspäť na žalovanú 1.. Žalobcovia sa preto domáhajú určenia neplatnosti všetkých vyššie uvedených darovacích zmlúv ako aj určenia, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiiteľke.

3. Žalovaní s podanou žalobou nesúhlasili a žiadali ju ako nedôvodnú zamietnuť. Argumentovali tým, poručiiteľka uzavrela predmetnú darovaciu zmluvu so žalovanou 1. na základe svojej vlastnej slobodnej vôle a nie je podľa nich pravdou, že by poručiiteľka konala v duševnej poruche, ktorá by ju robila na tento právny úkon neschopnou. Podľa žalovaných bol duševný stav poručiiteľky v čase uzavretia predmetnej darovacej zmluvy j omnoho lepší než v čase vykonania znaleckého dokazovania znalca Z.. N. K.. Žalovaní poukázali na to, že poručiiteľka predmetnú darovaciu zmluvu podpísala pred notárkou, kde sa osobne dostavila na osvedčenie podpisu a s úradníčkou aj riadne komunikovala, keďže táto sa jej aj pýtala, či vie čo podpisuje a či tomu všetkému rozumie, pričom poručiiteľka sa priamo na notárskom úrade vyjadřila, že rozumie obsahu zmluvy a chce tieto nehnuteľnosti darovať svojej neteri (žalovanej 1). Zároveň žalovaní poukázali na to, že znalec Z.. N. K., ktorý v konaní vedenom na Okresnom súde Topoľčany sp. zn. 11Ps/110/2015 skúmal duševný stav poručiiteľky sa na pojednávaní zo dňa 08.12.2016 k otázke duševného stavu poručiiteľky v roku 2014 vyjadřil, že podľa popisu, ktorá bol v r. 2014 vyhotovený z vyšetrenia Z.. Z., sa nedá presne zistiť, o aký zdravotný stav sa jedná, s tým, že možno skonštatovať, že tam bola demencia počínajúca a že viac sa k tomu nevie vyjadřiť. Pokiaľ ide o vyšetrenie poručiiteľky z 03.11.2014 u Z.. Z., na ktoré poručiiteľka prišla v sprievode žalovanej 1., toto vyšetrenie bolo realizované hlavne z dôvodu, že poručiiteľka krátko predtým ochorela, a bola žalovanou 1. nájdená v jej domácnosti dehydrovaná a zanedbaná a bola jej privolaná pohotovosť. Psychický stav poručiiteľky pri tomto vyšetrení bol podľa žalovaných značne ovplyvnený tým, že bola predtým v stave choroby, pre ktorú sa už nevládla sama o seba postarať, následkom čoho zostala dehydrovaná, bezvládna a dezorientovaná. Keď sa poručiiteľke po zabezpečení starostlivosti zo strany žalovanej 1. vrátili sily, spočiatku naďalej bývala sama v jej dome a žalovaná 1. jej denne nosila teplú stravu a na víkendy ju brávala k sebe. Stav poručiiteľky sa preto po zabezpečení starostlivosti zlepšoval, avšak odmietala ísť do domova dôchodcov a prosila žalovanú 1., aby ju tam nedávala. Podľa žalovaných poručiiteľka sama navrhla, aby si ju žalovaná 1. natrvalo vzala k sebe do domácnosti a aby si žalovaní 2. a 3. prerobili jej dom. Pri plnom vedomí a slobodne sa rozhodla obdarovať svojimi nehnuteľnosťami žalovanú 1., ktorá sa v predmetnej darovacej zmluve zaviazala, že sa o poručiiteľku osobne postará v chorobe a starobe, a zabezpečí jej dôstojný pohreb, čo aj dodržala.

4. Súd vykonal dokazovanie výsluchom strán, výsluchom svedkov ako aj oboznámením sa s listinnými dôkazmi, vrátane pripojených spisov Okresného úradu Topoľčany, katastrálny odbor sp. zn. V XXXX/XXXX, V XXXX/XXXX, V XXXX/XXXX, spismi tunajšieho súdu sp. zn. 3D/72/2018, sp. zn. 11Ps/110/2015 a zistil nasledovný skutkový stav:

4.1. Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 3D/72/2018 vyplýva, že poručiiteľka zomrela ako slobodná a bezdetná dňa XX.XX.XXXX. Žalobcovia sú potomkami nebohého brata poručiiteľky N. Q., ktorý zomrel XX.XX.XXXX, žalovaná 1. je neterou poručiiteľky (dcéra žijúcej sestry poručiiteľky). Dedičské konanie po poručiiteľke bolo zastavené uznesením tunajšieho súdu č.k. 3D/72/2018-24 zo dňa 03.05.2018 (č.l. 72), ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 29.05.2018 z dôvodu nemajetnosti poručiiteľky, s tým, že majetok nepatnej hodnoty bol vydaný žalovanej 1., ktorá sa postarala o pohreb poručiiteľky. Z predmetného (dedičského) uznesenia zároveň vyplýva, že účastníkmi uvedenej dedičskej veci po poručiiteľke (ako do úvahy prichádzajúci dedičia zo zákona v III. dedičskej skupine) boli okrem sporových strán aktuálne vedeného sporu aj: S. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXXX/XX, R., D. D. rod. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXXX/XX, R. a A. Q., bytom L. X, R..

4.2. Z pripojených spisov Okresného úradu Topoľčany katastrálny odbor sp. zn. V XXXX/XXXX, V XXXX/XXXX, V XXXX/XXXX, súd zistil, že darovacou zmluvou zo dňa 29.05.2015 poručiiteľka darovala predmetné nehnuteľnosti žalovanej 1. - svojej neteri. V článku II., bod 3 predmetnej darovacej zmluvy je obsiahnutý aj záväzok obdarovanej (žalovanej 1.), že sa o daryňu (poručiiteľku) postará v chorobe a starobe a zabezpečí jej dôstojný pohreb. Vklad vlastníckeho práva na základe tejto (prvej) darovacej zmluvy bol v katastri povolený pod číslom V XXXX/XXXX. Z obsahu uvedeného spisu zároveň vyplýva, že dňa XX.XX.XXXX bola katastrálnemu odboru OÚ Topoľčany doručená žiadosť žalobcov 1. a 2., ktorou žiadali o nepovolenie alebo pozastavenie vkladu do katastra na základe predmetnej darovacej zmluvy z dôvodu nespôsobilosti vykonávania právnych úkonov a zdravotných problémov. Na uvedenú žiadosť odpovedal katastrálny odbor písomným oznámením zo dňa 01.07.2015, v ktorom uvedeným žiadateľom oznámil, že návrh na vklad predmetnej darovacej zmluvy mu bol doručený dňa 29.05.2015, pričom doložená darovacia zmluva je právne perfektná, podpis daryne na nej je riadne overený notárom a nebola doložená žiadna listina, preukazujúca, že daryňa nie je oprávnená nakladať so svojim majetkom tak, ako jej to umožňujú zákony SR. Zároveň katastrálny odbor uvedeným žiadateľom oznámil, že ich požiadavku nebolo možné akceptovať, nakoľko nie sú účastníkom právneho vzťahu a nepreukázali svoje oprávnenie vstupovať do uvedeného právneho vzťahu. V predmetom spise katastrálneho odboru (V XXXX/XXXX) sa zároveň nachádza úradný záznam spísaný dňa 25.06.2015 vedúcou právneho oddelenia uvedeného odboru Z. M., z ktorého vyplýva, že podpis daryne na predmetnej darovacej zmluve bol overený v notárskom úrade A. E. pod č. X Podľa telefonického rozhovoru s menovanou notárkou zo dňa 25.06.2015 táto telefonicky potvrdila, že poručiiteľka skutočne overila dňa 29.05.2015 u jej pracovníčky podpis. Spôsobilosť na overenie podpisu ako aj totožnosť bola odkontrolovaná na základe predloženého občianskeho preukazu, a taktiež vizuálne, poručiiteľka sa javila normálne, bola schopná sa riadne podpísať, a zrakovo nebolo vidno nejaké znaky, ktoré by viedli k tomu, aby odmietli overiť podpis.

4.3. Po nadobudnutí vlastníckeho práva (na základe darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX - V XXXX/XXXX) žalovaná 1. následne predmetné nehnuteľnosti darovala na základe darovacej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX svojej dcére a jej vtedajšiemu manželovi t.j. žalovaným 2. a 3.; vklad vlastníckeho práva na základe uvedenej zmluvy bol povolený pod číslom V XXXX/XXXX.

4.4. Dňa 13.07.2015 bola následne medzi žalovanými uzavretá darovacia zmluva, ktorou žalovaní 2. a 3. previedli vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, naspäť na žalovanú 1. Vklad vlastníckeho práva na základe tejto darovacej zmluvy bolo povolený pod V XXXX/XXXX.

4.5. Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 11Ps/110/2015 súd zistil, že rozsudkom tunajšieho súdu č.k. 11s/110/2015-101 zo dňa 20.12.2016 bola obmedzená spôsobilosť poručiiteľky na právne úkony tak, že nie je spôsobilá samostatne konať pred orgánmi štátnej správy, špecializovanej štátnej správy a samosprávy, vo veciach rozhodovania o svojom zdravotnom stave, vo veciach volebného práva. Vo veciach nakladania s majetkom akejkoľvek hodnoty, vo veciach uzatvárania akýchkoľvek zmlúv podľa občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka a za opatrovníčku jej bola ustanovená žalovaná 1. Predmetný rozsudok v časti obmedzenia spôsobilosti poručiiteľky na právne úkony nadobudol právoplatnosť dňa 09.02.2017 a v časti ustanovenia opatrovníčky dňa 30.01.2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre č.k. 7CoP/15/201-130 zo dňa 29.12.2017. Z odôvodnenia uvedených rozhodnutí vyplýva, že od mája 2015 poručiiteľka žila v domácnosti žalovanej 1., ktorá jej od uvedeného času poskytovala riadnu starostlivosť. V rámci uvedeného konania tunajšieho súdu (11Ps/110/2015) bol dňa 09.09.2016 vypracovaný znalecký znalcom Z. N. K., v ktorom znalec konštatoval, že poručiiteľka trpela ťažkou psychickou poruchou, ktorá nie je prechodná, ale chronická a progredujúca. Ide o

pokročilú zmiešanú demenciu t.j. demenciu vaskulárnej (cievnej) etiológie v kombinácii s Alzheimerovou chorobou. Aktuálne (v čase vypracovania uvedeného ZP) sa u nej jednalo o závažnú a podstatnú pokles kognitívnych funkcií a úsudku s neschopnosťou vykonávať bežné denné úkony s potrebou opateru zo strany inej osoby. Znalec v posudku ďalej uviedol, že v dôsledku uvedenej ťažkej duševnej poruchy menovaná nie je schopná robiť žiadne právne úkony.

4.6. Na súdnom pojednávaní (v aktuálne prejednávanej veci) dňa 22.11.2018 bol Z.. K. vypočutý ako svedok, pričom k svojim zisteniam uvedeným v predmetnom znaleckom posudku uviedol, že na jeho záveroch trvá. Vo vzťahu k vysvetleniu pojmov v použitej symptomatike (č.l. 13) dodal, že u poručiťky sa jednalo o znížený sluch, bola narušená orientáciou, priestorom, časom, aj situáciou. Ďalej bola konštatovaná spomalená pohyblivosť, spomalené myslenie, nedostatočná alebo znížená úsudková schopnosť, znížený pokles intelektu súvisiaci s úbytkom pamäťových funkcií v starobe, znížená schopnosť vôľového konania, pokles iniciatívy, neschopnosť sociálneho fungovania, človek často nie je schopný vykonávať denné úkony, alebo môže ísť o zníženie tejto schopnosti a potrebuje opateru - pomoc iných; osobnosť v involúcii znamená vlastne spiatočný vývoj - regres. Svedok už nevedel uviesť rýchlosť zisteného progresu, išlo to však podľa neho dolu vodou. Svedok zároveň uviedol, že sa nevie vyjadriť k tomu, či vyšetovaná (poručiťka) mohla byť resp. bola, cca 1 a 1 roka pred vypracovaním znaleckého posudku spôsobilá na právne úkony. Svedok ďalej uviedol, že na posúdenie toho, či osoba je schopná urobiť nejaký právny úkon stupeň demencie často nerozhoduje, je dôležitý, ale nie je to jediným merítkom. Aj pri ľahšej demencii byva schopnosť znížená, musí byť však vždy braný do úvahy konkrétny úkon, záleží aj na tom, ako je tento úkon podaný, ako bol urobený a vysvetlený. Pri vyšetrení poručiťky zistil pokročilejšiu demenciu, než strednú. Podľa jeho názoru je nereálne zistiť pri takýchto stavoch zlepšenie, jednalo sa tu totiž aj o cieвне zmeny, preto sa u vyšetovanej jednalo o zmiešanú demenciu. Z praxe ale je poznatok, že osoby s ťažšou formou demencie sú na tom horšie pri posudzovaní právnych úkonov, než osoby u ktorých je zistený ľahší stupeň demencie. V súčasnosti, keď už vyšetovaná nežije, by sa podľa názoru svedka nedalo vypracovať jednoznačný posudok, ktorý by vedel jednoznačne povedať, či v určitom období bola schopná vykonať nejaký úkon. Bolo by to zložité, bolo by k tomu potrebných veľmi veľa údajov, ale ostalo by to aj tak na úrovni dohadov.

4.7. Svedkyňa Z.. M. Z., vo vzťahu k ňou vypracovanému psychiatrickému vyšetreniu poručiťky zo dňa 03.11.2014 (č.l. 10) uviedla, že nebola ošetrojúcou lekárkou poručiťky, ani ju neliečila. V jej prípade sa jednalo o kauzu socialis, t.j. išlo iba o sociálne vyšetrenie pre účely umiestnenia do domova sociálnych služieb. Postupovala pri tom ako vždy pri takýchto pacientoch, najprv sa robia psychotesty k určeniu stupňa organického poškodenia mozgu, potom zhrnie vyšetrenie, pozrie si zdravotnú dokumentáciu a vypracuje správu. K vysvetleniu termínov použitých v predmetnom psychiatrickom vyšetrení svedkyňa uviedla, že tieto znamenajú, že pacient je pri vedomí, dá sa s ním komunikovať. Allo dezorientovaná znamená, že pacient nie je správne orientovaný miestom a časom, osobou ale áno. Ďalej sa jedná o spomalené myslenie, primerané však veku resp. vekom podmienené. Čiastočná zábudlivosť - pacient nie je schopný vykonávať aktivity, ako bol schopný predtým, spontánne nereaguje, záujmy sú zredukované, je viac pasívny. Nulový hygienický štandard znamená, že napr. pacient je v zanedbanom stave, zapácha, je pomočený, prípadne pošpinený. Ďalej neudrží pozornosť- treba mu opakovať otázky, je tam prítomná demencia. Vyžaduje sa pri ňom 24 hodinová inou osobou, t.j. takýto pacient už nie je schopný existovať samostatne v podmienkach svojej domácnosti. Pred vypracovaním tejto správy si nechala vypracovať aj psychologické vyšetrenie poručiťky u klinickej psychologičky PhDr. Z. A. - jedná o bežný postup u každého pacienta. Svedkyňa ďalej uviedla že sa nevie vyjadriť k tomu, či poručiťka v čase vyhotovenia tejto správy bola spôsobilá na právne úkony, k tomu by sa podľa nej vedel vyjadriť znalec. U poručiťky sa jednalo o stredne ťažkú demenciu, pričom pri takýchto osobách môžu nastávať lucídne intervaly, t.j. osoby môžu mať bdelú chvíľku, ktorá môže trvať pol hodinu, hodinu, či dve a následne už takáto osoba nemusí vedieť, čo predtým robila. Už samotná diagnóza demencie znamená, že osoba už nemôže prežívať a vnímať ako zdravý človek. Za normálnych okolností žiaden dementný pacient nemôže byť za seba zodpovedný a aj samotná výpoveď osôb, ktoré poručiťku na tom vyšetrení sprevádzali bola v tom zmysle, že už nie je schopná samostatne existovať. Demencia u vyšetovanej prítomná bola, o tom niet pochyb. Na otázku, či vzhľadom na stav poručiťky, aký u nej svedkyňa zistila pri jej vyšetrení dňa 03.11.2014, mohla byť 29.05.2015 spôsobilá na vykonanie nejakého právneho úkonu, uzavretie nejakej zmluvy, t.j. či by vedela posúdiť jej zmysel a význam svedkyňa uviedla, že pokiaľ v novembri predchádzajúceho roka zistí hodnoty demencie, demencia progreduje veľmi výrazne. Pokiaľ bol v novembri nejaký stav demencie, tak pol roka na to, mohol byť stav už iba horší. Pokiaľ teda mala v čase vyšetrenia u svedkyne skóre nejakých 19, v tom máji to mohlo byť už 5, najmä ak sa

pacient nelieči. Starostlivosť o takúto osobu hoci aj 24- hodinová, nemôže mať následky na duševný stav pacienta, môže dôjsť len k zlepšeniu telesnej stránky, k zlepšeniu myslenia ale nie.

5. Podľa § 38 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony.

Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

5.1. Podľa § 77 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), nerozlučné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných.

5.2. Podľa § 137 písm. c) CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

5.3. Naliehavý právny záujem je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie. Súdna prax ustálila, že určovacia žaloba je prípustná pri spornosti práv (právných vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže privodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 147/2010). Tento právny záver zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 56/2003 (publikovaný v časopise zo súdnej praxe pod č. 48/2004), v ktorom uviedol, že ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva. V súlade s uvedeným súdnu prax zaujala stanovisko, že žaloba o určení, že určitá nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi (žaloba o určení dedičstva) je považovaná za prípustný prostriedok riešenia sporov o tom, či určitá vec alebo právo patrí do dedičstva (Najvyšší súd Slovenskej republiky 3Cdo 178/2006). Pre takéto sporové konanie je však treba všetkých účastníkov konania o dedičstve považovať za nerozlučných spoločníkov podľa § 77 ods. 1 CSP (Najvyšší súd SR sp. zn. 1Cdo 183/2009, sp. zn. 3Cdo 222/2010).

6. Pri porovnaní vyššie uvedeného uznesenia Okresného súdu Topoľčany č.k. 3D/72/2018-24 zo dňa 03.05.2018 (právoplatným dňa 29.05.2018), ktorým bolo zastavené dedičské konanie po poručiteľke, s aktuálne prejednávanou žalobou, je zrejmé, že sporovými stranami k tohto konania nie sú všetky osoby, ktoré boli účastníkmi predmetného dedičského konania; a uvedený nedostatok je prvým dôvodom, prečo potom nebolo možné podanej žalobe vyhovieť, keďže v danom prípade ide o nerozlučné procesné spoločenstvo a okruh sporových strán tohto konania musel byť zhodný s okruhom účastníkov predmetného dedičského konania, keďže určovací návrh spočívajúcí v tom, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, a teda že ju poručiteľ vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať (ako vecne legitimovaný) len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiteľovým dedičom prípadne jeho nástupcom. Podľa rozhodnutia o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia alebo vyporiadania dedičstva právoplatným rozhodnutím súdu tu teda nemôže byť istota s akým výsledkom konanie o dedičstve skončí a to najmä, kto bude dedičom a ako bude dedičstvo vyporiadané medzi viacerými dedičmi. Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne, ich dedičský podiel vyjadruje mieru akou sa na týchto právach a povinnostiach navzájom podieľajú, a majú postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov (v zmysle § 77 ods. 1 CSP). V prípade, že v pôvodnom dedičskom konaní nebol určitý majetok známy (nebol predmetom dedičstva) a nebol v konaní o dedičstvo prerokovaný, sú až do vyporiadania dedičstva týkajúcej sa tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne, a majú postavenie vyplývajúce z ustanovenia § 77 ods. 1 CSP. Nesprávne určenie okruhu sporových strán v sporovom konaní nemôže súd odstrániť ex offa a nemôže o tomto nedostatku ani žalobcu poučiť v zmysle § 160

CSP (predtým § 5 Občianskeho súdneho poriadku). Poučenie o vecnej legitímácii by bolo poučením o tom, kto má byť podľa hmotného práva účastníkom konania resp. stranou sporu; také poučenie by presiahlo poučovaciu povinnosť súdu a bolo by v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania (Najvyšší súd SR sp. zn. 3 Cdo 197/2010).

7. Z hľadiska merita prejednávanej veci, s poukazom na vykonané dokazovanie, súd zároveň uvádza, že dokazovaním bolo preukázané, že dňa 29.05.2015 uzavrela poručiiteľka so žalovanou 1. darovaciu zmluvu, ktorou na ňu previedla predmetné nehnuteľnosti, a žalovaná ako obdarovaná sa zaviazala poručiiteľku doopatrovať a vystrojiť jej dôstojný pohreb. Z rozsudku tunajšieho súdu sp. zn. 11Ps/110/2015 okrem iného vyplýva, že od mája 2015 sa poručiiteľka nachádzala resp. žila v domácnosti žalovanej 1. ktorá jej poskytovala riadnu starostlivosť, pričom aj to bol jeden z hlavných dôvodov, prečo ju súd pri obmedzení spôsobilosti na právne ustanovil za opatrovníčku poručiiteľky. V konaní 11Ps/110/2015 bola poručiiteľka vyšetrená znalcom Z. N. K., (až po vyšetrení u Z. Z.), ktorý znalec dňa 30.08.2016 vyšetřil poručiiteľku so závermi ako uviedol v predmetnom znaleckom posudku. Uvedené vyšetřenie sa tak uskutočnilo viac ako rok po spísaní predmetnej darovacej zmluvy (zo dňa XX.XX.XXXX). Znalec aj v rámci svojho výsluchu v konaní 11Ps/110/2015 na pojednávaní dňa 08.12.2016 uviedol, že u vyšetřovanej sa jednalo o pokročilú zmiešanú demenciu, pričom vývoj takejto poruchy nie je rovnomerný, niekedy je tam stupňovitý vývoj a v tomto prípade, keď už bola vyšetřená u Z. Z., sa za toto obdobie mohla zhoršiť až do aktuálneho obrazu a takýto proces trvá roky. Zároveň znalec na uvedenom pojednávaní konštatoval, že podľa popisu, ktorý bol v roku 2014, kedy bola poručiiteľka vyšetřená u Z. Z., sa nedá presne zistiť o aký stav sa jedná, možno konštatovať, že tam bola počínajúca demencia. Menovaný lekár (Z. K.) bol vypočutý ako svedok aj v tomto spore, pričom k duševnému stavu poručiiteľky v čase spísania predmetnej darovacej zmluvy sa nevedel jednoznačne vyjadriť, uviedol, že na posúdenie toho, či osoba je schopná urobiť nejaký právny úkon, stupeň demencie často nerozhoduje, je dôležitý, ale nie je to jediným merítkom. Aj pri ľahšej demencii býva schopnosť znížená, musí byť však vždy braný do úvahy konkrétny úkon, záleží aj na tom, ako je tento úkon podaný, ako bol urobený a vysvetlený. Ani z výsluchu svedkyne Z. Z. podľa súdu tiež nevyplýva jednoznačný záver tom, že by v čase spísania darovacej zmluvy t.j. dňa 29.05.2015 nebola žalovaná schopná posúdiť zmysel a význam daného právneho úkonu, sama Z. Z. uviedla, že u poručiiteľky sa jednalo o stredne ťažkú demenciu, pričom pri takýchto osobách môžu nastávať lucídne intervaly, t.j. osoby môžu mať bdelú chvíľku, ktorá môže trvať pol hodinu, hodinu, či dve (a následne už takáto osoba nemusí vedieť, čo predtým robila), jednoznačne sa však k tomu vyjadriť nevedela a uviedla, že k tomu by sa vedel vyjadriť znalec. Súd prihliadal aj na úradný záznam spísaný pracovníčkou katastrálneho odboru z telefonického zisťovania u notárky JUDr. E. ohľadom skutočností súvisiacich s overovaním podpisu poručiiteľky na predmetnej darovacej zmluve, z ktorého vyplýva, že poručiiteľka sa javila normálne, bola schopná sa riadne podpísať, a zrakovo nebolo vidno nejaké znaky, ktoré by viedli k tomu, aby odmietli overiť podpis. Z uvedeného tak vyplýva, že poručiiteľka vedela písať, čítať, v čase podpisu darovacej zmluvy žila v domácnosti žalovanej 1., ktorá sa o ňu riadne starala. Nebolo tak jednoznačne a nad všetky pochybnosti preukázané, že by v čase spísania darovacej zmluvy t.j. dňa 29.05.2015 poručiiteľka trpela duševnou chorobou či poruchou, ktorá by ju na tento právny úkon robila nespôsobilou t.j. že by nevedela posúdiť zmysel, význam a následky tejto darovacej zmluvy.

8. Pokiaľ ide o časť podanej žaloby, v rámci ktorej sa žalobcovia domáhali samostatným petitom určenia neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi poručiiteľkou a žalovanou 1., ako aj všetkých následných zmlúv medzi žalovanou 1. a žalovanými 2. a 3., súd uvádza, že na tomto určení nie je daný naliehavý právny záujem, nakoľko takýto určovací petit by nebol spôsobilý s konečnou platnosťou vyriešiť sporný vzťah medzi stranami ohľadom vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Uvedenú otázku (platnosti predmetných darovacích zmlúv) súd v tomto prípade posudzoval iba ako otázku predbežnú.

9. V rámci prednesených návrhov na vykonanie dokazovania, súd s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti zamietol návrh žalobcov na vykonanie dopytu na VÚB a. s., ohľadom vkladnej knižky poručiiteľky, nakoľko vzhľadom na predmet tohto sporu (určenie vlastníckeho práva) je uvedená otázka irelevantná.

10. O náhrade svedočného súd rozhodol podľa § 258 ods. 1 CSP tak, že vypočutým svedkom priznal nárok na náhradu svedočného proti žalobcom, ktorí boli v spore neúspešní, s tým, že o konkrétnej sume svedočného súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (§ 262 ods. 2 CSP).

11. Žalovaným, ktorí boli v spore úspešní, súd priznal proti žalobcom v zmysle § 255 ods. 1 CSP, nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, s tým, že o konkrétnej sume tejto náhrady rozhodne tunajší súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozsudku na súde, proti ktorého rozsudku smeruje.

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.